

APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTO PRIE APLINKOS MINISTERIJOS DARBUOTOJŲ TOLERANCIJOS KORUPCIJAI NUSTATYMO 2021 M. TYRIMO REZULTATAI

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2020 m. rugsėjo 24 d. nurodymu, reg. Nr. AD4-19515, „Dėl Aplinkos ministerijos sistemos darbuotojų tolerancijos korupcijai tyrimo“, 2021 m. lapkričio 9 – 23 dienomis buvo atliktas Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (toliau – Aplinkos apsaugos departamentas) valstybės tarnautojų ir darbuotojų tolerancijos korupcijai nustatymo tyrimas. Šio tyrimo rezultatų pagrindu vertinamas darbuotojų nepakantumo korupcijos apraiškoms lygis. 2020 m. pirmą kartą atlikto visų Aplinkos apsaugos departamento sistemos darbuotojų tolerancijos korupcijai tyrimo rezultatai paskelbti Aplinkos apsaugos departamento tinklapyje, skiltyje – korupcijos prevencija <https://aad.lrv.lt/uploads/aad/documents/files/Tolerancijos%20korupcijai%20nustatymas.pdf>.

	TYRIMO TIKSLAS	Nustatyti Aplinkos apsaugos departamento darbuotojų bendrą požiūrį į korupciją, kiek plačiai paplitęs šis reiškinys, jų patirtį ir santykį su tokio pobūdžio apraiškomis. Lyginant 2020 metų atlikto tyrimo rezultatus, tyrimu siekiama matuoti vykdomų korupcijos prevencijos priemonių efektyvumą, atsparumo korupcijai pokytį, stebėti darbuotojų elgsenos ir sąmoningumo pokytį.
	TYRIMO TRUKMĖ	Anoniminę anketą buvo galima užpildyti nuo 2021-11-09 iki 2021-11-23
	TYRIMO BŪDAS	Anoniminė anketa, kurią sudarė 31 klausimas: - 5 klausimai, susiję su informacija apie respondentus; - 25 klausimai (atviri ir uždari), susiję su respondentų požiūriu į korupciją; - 1 atviras klausimas, skirtas pateikti pasiūlymus, pastabas.
	TYRIMO DALYVIAI	Anoniminė anketa buvo išsiųsta visiems Aplinkos apsaugos departamento darbuotojams.

1. INFORMACIJA APIE APKLAUSOS DALYVIUS IR DALYVAVIMO AKTYVUMĄ

Apklausoje dalyvavo 217 (iš 510)

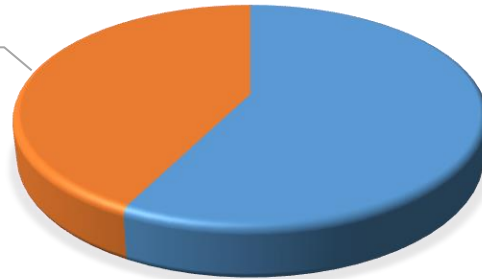
Aplinkos apsaugos departamento darbuotojų.

2021 m. aktyvumas (lyginant su 2020 m.) sumažėjo ↓ 19,7%.

(2020 m. – 62,2%; 2021 m. – 42,5%).

APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTO DARBUOTOJŲ AKTYVUMAS

Darbuotojai, dalyvavę apklausoje 42,5 %

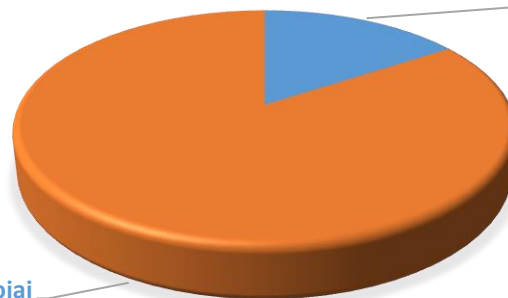
Darbuotojai, nedalyvavę apklausoje 57,5 %

15,7 % apklausoje dalyvavusių asmenų ėjo vadovaujančias pareigas (turintys pavaldžių darbuotojų), 84,3% – darbuotojai (neturintys pavaldžių asmenų).

Tačiau palyginus su bendru Aplinkos apsaugos departamento vadovų ir darbuotojų skaičiumi, apklausoje dalyvavo 41,5% vadovų ir 42,8% darbuotojų. Todėl matyti, kad tiek vadovų, tiek darbuotojų aktyvumas buvo apylygis.

DALYVIŲ UŽIMAMOS PAREIGOS

Vadovai (turintys pavaldžių darbuotojų) 15,7 %

Darbuotojai 84,3 %

2021 m. apklausoje dominavo respondentai, kurių amžius nuo 31 iki 50 metų.

DALYVIŲ AMŽIUS

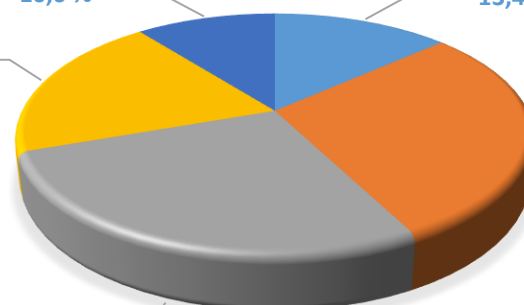
61 m. ir daugiau 10,6 %

Iki 30 m. 13,4 %

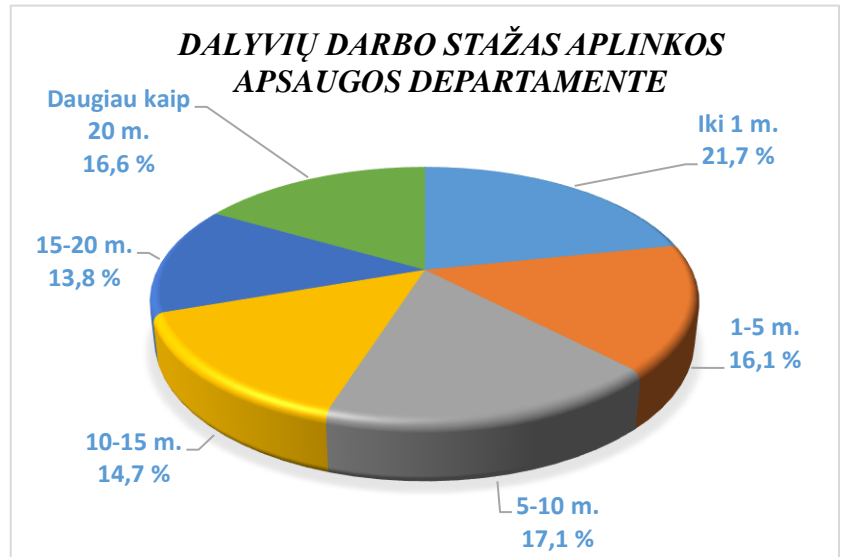
51-60 m. 19,8 %

31-40 m. 29 %

41-50 m. 27,2 %

2021 m. šiek tiek aktyviau apklausoje dalyvavo respondentai, kurie Aplinkos apsaugos departamente dirba iki 1 metų.

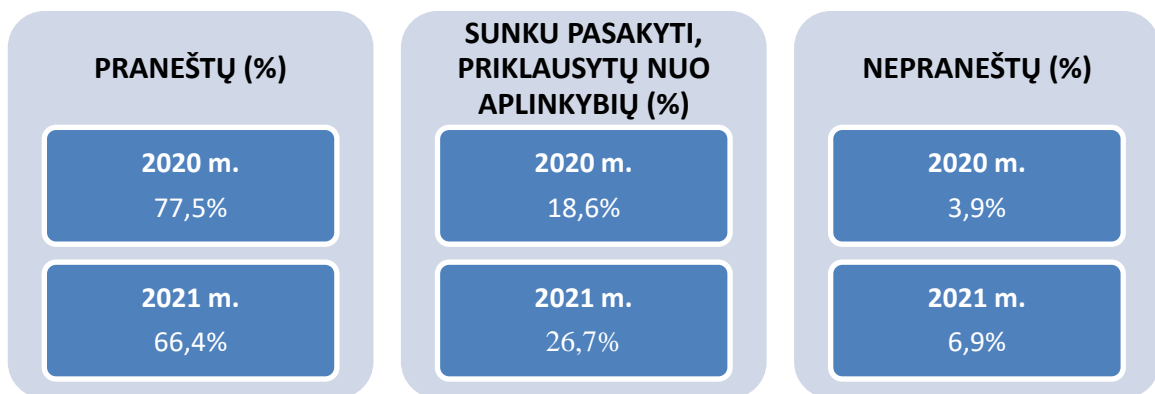
2. APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTO DARBUOTOJŲ POŽIŪRIS Į KORUPCIJĄ IR KORUPCIJOS PREVENCIJĄ

Pagal atliktos apklausos rezultatus matyti, kad 69,1 % respondentų nuomone, Aplinkos apsaugos departamente netoleruojama korupcija, 7,8 % mano, kad korupcija toleruojama, o 23 % nežino.

Dauguma respondentų (72,8 %) žino, kas Aplinkos apsaugos departamente yra atsakingas už antikorupcinę veiklą (korupcijos prevenciją). Taip pat, didžioji dauguma (87,1 %) pripažįsta, kad Aplinkos apsaugos departamente yra skatinama dalyvauti antikorupcinėje veikloje (teikti siūlymus gerinti antikorupcinę aplinką, dalyvauti mokymuose ir pan.).

Pusė respondentų (55,3 %) mano, kad Aplinkos apsaugos departamento vadovas yra sąžiningumo pavyzdys.

2.1. AR APLINKOS MINISTERIJOS DARBUOTOJAI PRANEŠTŲ APIE JIEMS ŽINOMĄ KORUPCIJOS ATVEJĮ?

Lyginant su 2020 m. rezultatais, tvirtai apsisprendusių pranešti apie žinomą korupcijos atvejį respondentų procentas sumažėjo 11,1 % ↓. Atitinkamai padidėjo ↑ respondentų, kurių pranešimas apie korupciją priklausytų nuo tam tikrų aplinkybių. Taip pat, 3 % ↑ padidėjo respondentų, nurodžiusių, kad jie nepraneštų apie korupciją.

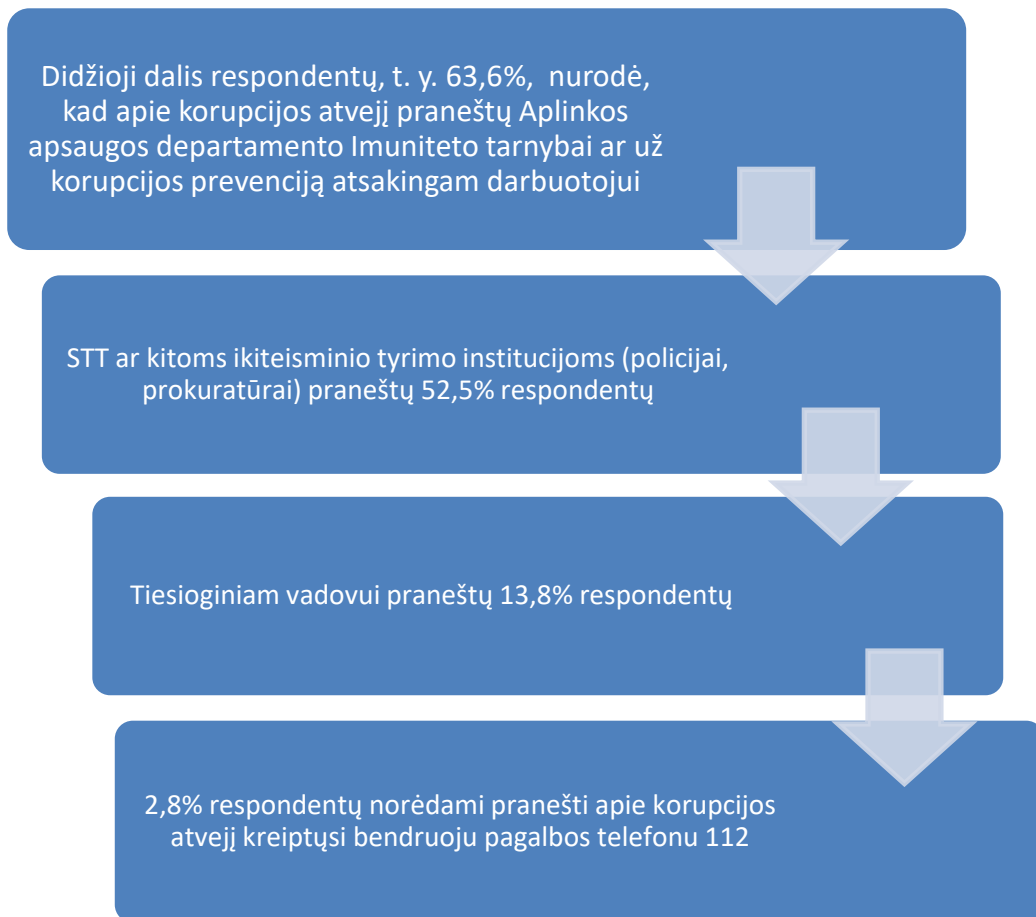
Respondentų paklausus, ar pastebėjęs korupciją darbe apie tai praneštų asmenims, Aplinkos apsaugos departamente atsakingiems už korupcijos prevenciją, 68,2 % dalyvių atsakė, kad praneštų, 25,8 % nurodė, kad pranešimas apie korupciją priklausytų nuo tam tikrų aplinkybių, o 6 % nurodė, kad nepraneštų.

2.2. AR APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTO DARBUOTOJAI ŽINO, KUR KREIPTIS, NORINT PRANEŠTI APIE KORUPCIJOS ATVEJUS?

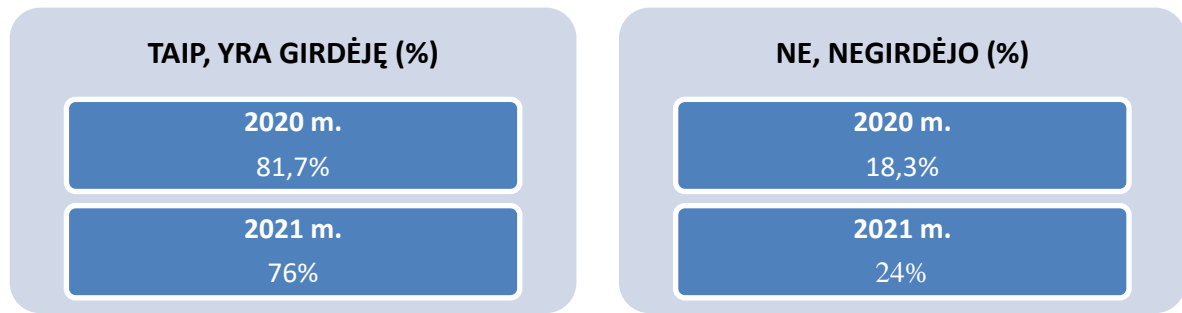
Lyginant su 2020 m. rezultatais, respondentų, žinančių kur kreiptis, norint pranešti apie korupciją sumažėjo ↓ 6,5 %.

Kur reikėtų kreiptis, norint pranešti apie korupcijos atvejį?

Didžioji dalis Aplinkos apsaugos departamento darbuotojų yra tinkamai pasirengę pranešti apie korupcijos atvejus (žino kur kreiptis), tačiau, įvertinus visus atsakymus, matyti, kad visgi yra darbuotojų (5,5 %), nežinančių, kur reikėtų kreiptis, norint pranešti apie korupciją.

2.3. AR APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTO DARBUOTOJAI YRA GIRDĖJĘ APIE APLINKOS MINISTERIJOJE VYKDOMAS KORUPCIJOS PREVENCIJOS PRIEMONES?

Lyginant su 2020 m. rezultatais, respondentų, žinančių apie Aplinkos apsaugos departamente vykdomas korupcijos prevencijos priemones, sumažėjo ↓ 5,7 %.

Apie kokias vykdomas korupcijos prevencijos priemones girdėjote?

Pasiteiravus respondentų, kokias vykdomas korupcijos prevencines priemones žino, atsakymus pateikė 143 darbuotojai (iš 217). 34 % respondentų į šį klausimą neatsakė. Aplinkos apsaugos departamento darbuotojų pateiktos žinomos korupcijos prevencijos priemonės pagrindė išlieka tokios pačios, kokios buvo nurodytos ir 2020 m. apklausoje:

- mokymai, seminarai, susirinkimų ar pasitarimų metu pastovus darbuotojų informavimas, raginimai pranešti apie korupcijos atvejus, pranešimų kontaktų skelbimas;
- ūkio subjektų kontrolės rotacija;
- vykdomas Korupcijos prevencijos priemonių planas; Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos kovos su korupcija programa;
- taikomas keturių akių principas (ūkio subjektų patikrinimą privalu atlikti dviem pareigūnams);
- tarnybinių transporto priemonių naudojimo kontrolė (stebėjimas);
- pareigūnų kontrolė, patikrinimo aktų tikrinimas;
- teisės aktų ar jų projektų antikorporinis vertinimas, rekomendacijų teikimas;
- medžioklės ir neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių egzaminų stebėjimas;
- planinių / neplaninių patikrinimų rezultatų viešinimas, viešųjų pirkimų viešinimas; Seimo kontrolierių nustatytų pažeidimų viešinimas; teismų sprendimų viešinimas dėl pareigūnų neteisėtų veiksmų, paskirtos tarnybinės nuobaudos;
- korupcijos rizikos analizės (STT, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė);
- visuomenės švietimas ir informavimas apie korupcinio pobūdžio veiklas;
- ūkio subjektų apklausa apie pareigūnų vykdomą darbą;
- nusišalinimai, siekiant išvengti viešųjų ir privačių interesų konflikto;
- ūkio subjektų patikrinimų filmavimas.

Prie Aplinkos apsaugos departamente vykdomų korupcijos prevencinių priemonių taip pat buvo priskirta Aplinkos apsaugos departamento Imuniteto tarnyba.

Dėl kokių priežasčių negirdėjo apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones?

Aplinkos apsaugos departamento darbuotojai, kurie pažymėjo, kad negirdėjo apie Aplinkos apsaugos departamente vykdomas korupcijos prevencijos priemones, nurodė šias galimas priežastis:	Atsakymo variantą pateikusių darbuotojų procentas
Nežinau, kad įstaigoje yra vykdoma prevencinė veikla	27,5%
Tai neaktualu, nes nėra susiję su mano tiesioginiu darbu	37,3%
Nežinau kur tokią informaciją rasti	23,5%
Kitas variantas*	17,6%

* Respondentai, kurie atsakydami į klausimą pažymėjo „Kitas variantas“, turėjo galimybę įrašyti atsakymo variantą, nenurodytą atsakymų sąrašė.

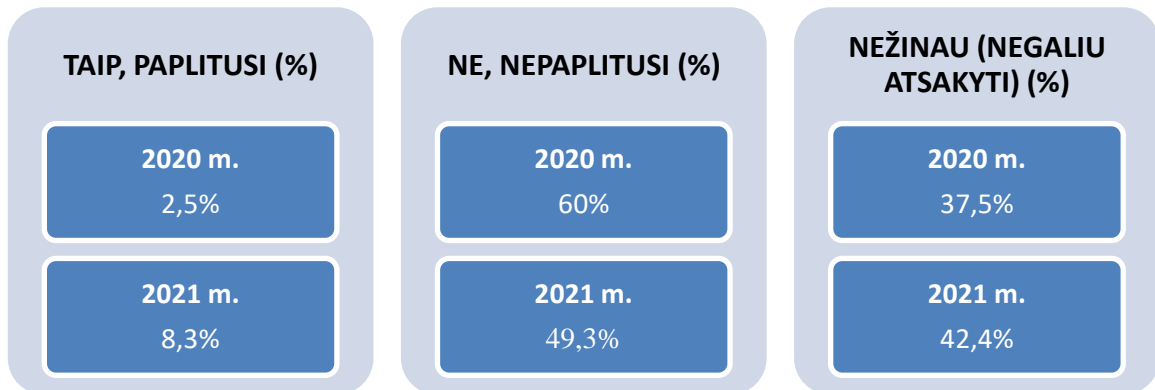
Kaip ir 2020 m., daugiausiai darbuotojų, kurie pateikė atsakymą, jog nėra girdėję apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones, nurodė, kad jiems tai neaktualu, kadangi tai nėra susiję su jų atliekamu tiesioginiu darbu.

Kitą variantą pasirinkę darbuotojai nurodė, kad neseniai dirba Aplinkos apsaugos departamente, taip pat, kad skaityti vidinius teisės aktus užtrunka daug laiko ar tai tiesiog neįdomu.

Pusė respondentų (49,8 %) mano, kad Aplinkos apsaugos departamente vykdomos korupcijos prevencijos priemonės yra efektyvios.

2.4. KORUPCIJOS APRAIŠOS APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTE

2.4.1 Ar aplinkos apsaugos departamente yra paplitusi situacija, kai darbuotojams norima papildomai atsilyginti?

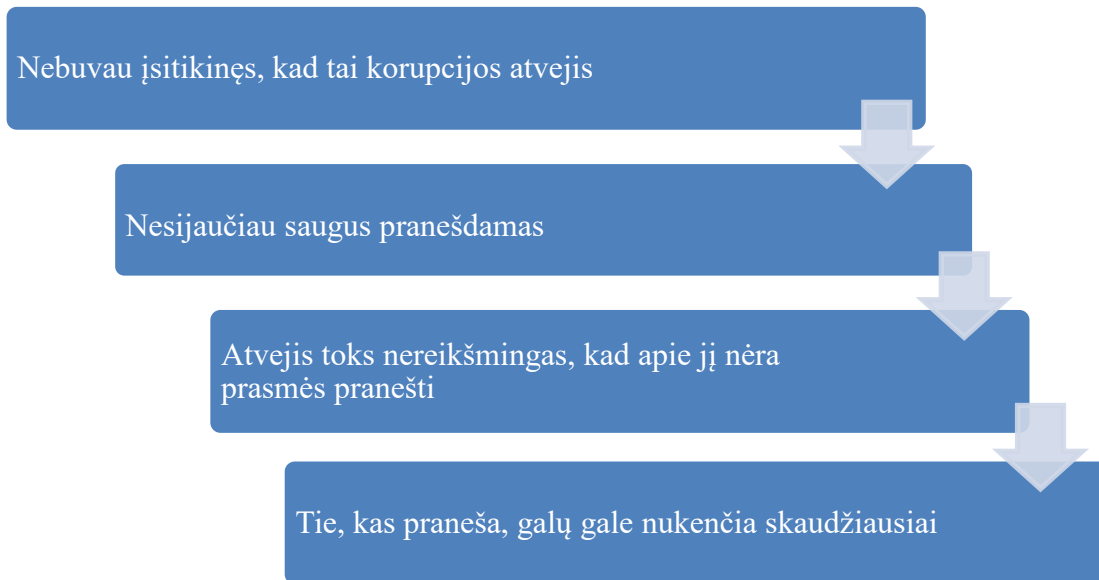

Lyginant su 2020 m. rezultatais, manančių, kad Aplinkos apsaugos departamente yra paplitusi situacija, kai darbuotojams norima atsilyginti, respondentų procentas padidėjo ↑ 5,8 %. Respondentų, manančių, kad situacija pagerėjo ir Aplinkos ministerijoje nėra paplitusi „atsilyginimo“ politika, sumažėjo ↓10,7 %.

Nepaisant to, kad respondentų, manančių, kad Aplinkos apsaugos departamente yra paplitusi situacija, kai darbuotojams norima atsilyginti procentas, lyginant su 2020 m. rezultatais, yra padidėjęs, tačiau pasiteiravus dalyvių, ar jie per pastaruosius metus yra susidūrę su situacija, kai patiems arba kolegai buvo siūlomas kyšis ar kitas neteisėtas atlygis, labai didelė dalis respondentų (94,5 %) nurodė, kad su tokia situacija susidūrę nebuvo. Susidūrę su kyšio atvejais respondentai nurodė šias kyšio formas – maisto produktai, pinigai, paslaugos, daiktai. Apie patiems ar kolegai siūlomą kyšį pranešė 37,8 % respondentų, nepranešė – 62,2 %.

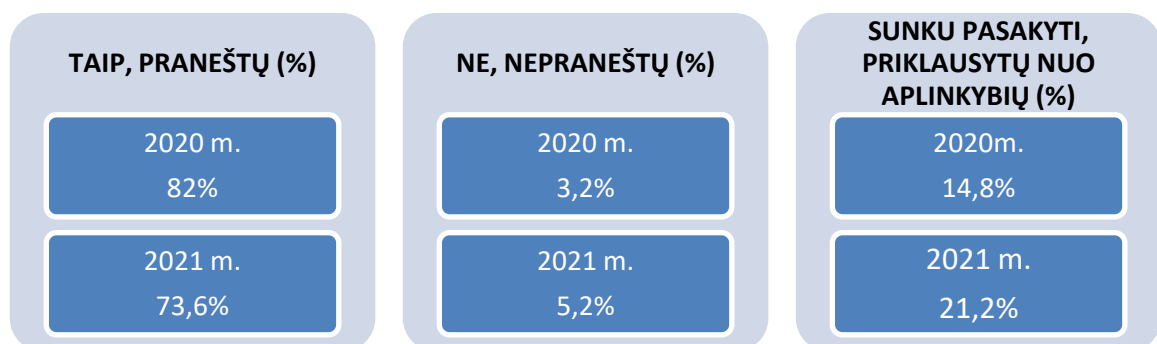
Nepranešimo apie korupciją priežastys

(respondentų atsakymai nurodyti mažėjančia tvarka)

Vertinant nepranešimo apie korupciją priežastis matyti, kad daugiausia respondentų nebuvo įsitikinę, kad tai korupcijos atvejis. Antroje vietoje - priežastis, susijusi su (ne)saugumo jausmu. Tačiau atliekant gilesnę analizę matyti, kad nesutampa darbuotojų, nepranešusių apie korupcijos atvejį, skaičius su darbuotojų, nurodžiusių nepranešimo priežastis (nepranešusių darbuotojų – 12,9 %, o nurodžiusių nepranešimo priežastis – 25,3 % visų respondentų). Manytina, kad ne visi darbuotojai, nurodę konkrečias nepranešimo priežastis buvo susidūrę su korupcijos apraiškomis, o daugiau išreiškė savo bendrą požiūrį į situaciją.

2.4.2. Ar aplinkos apsaugos departamento darbuotojai praneštų, jeigu ateityje susidurtų su korupcijos apraiškomis darbe?

Gautus 2021 m. rezultatus lyginant su 2020 m. rezultatais matyti, kad respondentų, tvirtai apsisprendusių pranešti apie susidūrimą su korupcijos apraiškomis darbe, procentas krito ↓ 8,4 %. Atitinkamai išaugo svarstančių ir tvirtai neapsisprendusių respondentų procentas. Respondentų, nurodžiusių, kad jie nepraneštų apie korupciją, procentas taip pat padidėjo.

Paklausus darbuotojų, ar jie pastebėję korupciją darbe praneštų asmenims Aplinkos apsaugos departamente atsakingiems už korupcijos prevenciją, net 68,2 % atsakė, kad praneštų.

2.4.3. Kokiose Aplinkos apsaugos departamento veiklos srityse yra didžiausia rizika korupcijai pasireikšti?

Paprašius respondentų nurodyti Aplinkos apsaugos departamento veiklos sritį, kurioje, jų manymu, pasireiškia didžiausia korupcijos rizika, buvo pateikti šie atsakymai:

- visa Aplinkos apsaugos departamento vykdoma veikla pakankamai rizikinga (nuo kontrolės planavimo iki jos vykdymo);
- ūkio subjektų kontrolės sritis;
- apskaitos ir mokesčių kontrolės sritis;
- atliekų tvarkymo kontrolės sritis;
- gyvosios gamtos apsaugos sritis (reidai, medžiotojų patikrinimai);
- viešieji pirkimai;
- projektų derinimas, leidimų išdavimas;
- apžiūras bei patikrinimus atliekant vienam pareigūnui (galimi ir melagingi kaltinimai);
- skundų tyrimas;
- sprendimų priėmimas;
- teisėkūros sritis.

Apibendrinus pateiktus atsakymus matyti, kad apklausoje dalyvavę asmenys mano, kad didžiausia korupcijos rizika yra atliekant ūkio subjektų patikrinimus (ypač tai aktualu atliekų tvarkymo srityje ir mokesčių kontrolės srityje). Taip pat, kaip didesnę korupcijos riziką kelianti sritis, išskirti reidai gyvosios gamtos srityje, patikrinimai, kuriuos atlieka vienas pareigūnas. Tarp veiklos sričių, kuriose pasireiškia didžiausia korupcijos rizika, buvo išskirti ir viešieji pirkimai bei projektai.

Taip pat pastebima, kad nemaža dalis (apie 40 %) respondentų negalėjo įvardinti jokių veiklos sričių (nebuvo susidūrę su korupcija arba tiesiog neturėjo nuomonės). Tarp aukščiau nepaminėtų atsakymų, sritis, kurioje pasireiškia didžiausia korupcijos rizika, kelis kartus anketose buvo nurodoma „vadovybėje“.

3. PASIŪLYMAI DĖL KORUPCIJOS PREVENCIJOS ĮGYVENDINIMO

Teikdami pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos įgyvendinimo darbuotojai dažniausiai nurodė, kad reikia didinti darbuotojų darbo užmokestį, kelti įstaigos prestižą ir sukurti pareigūnų skatinimo sistemą; aprūpinti pareigūnus tinkamomis darbo priemonėmis (visos komplektacijos uniforma, vaizdo ir garso įrašymo įranga); taip pat aplinkos apsaugos kontrolę vykdyti ne mažiau kaip 2 pareigūnams, gerinti vidaus mikroklimatą. Tarp siūlymų taip pat pateikta: viešinti atskleistos korupcijos atvejus ir Aplinkos apsaugos departamento veiklos rezultatus; kontroliuoti pareigūnų darbą; vykdyti daugiau rotacinių patikrinimų, ypač mažesniuose regionuose, taip pat siūlomi mokymai, teisinės sistemos tobulinimas teisės aktuose nepaliekant dviprasmybių.

4. APKLAUSOS APIBENDRINIMAS

1. Antri metai iš eilės vykdytoje apklausoje dalyvavo panašus skaičius, t. y. apie pusė Aplinkos apsaugos departamento darbuotojų. Tiek vadovų, tiek darbuotojų aktyvumas buvo apylygis.
2. Pagal atliktos apklausos rezultatus matyti, kad 69,1 % respondentų nuomone Aplinkos apsaugos departamente netoleruojama korupcija, 7,8 % mano, kad korupcija toleruojama, o 23 % nežino.
3. Dauguma respondentų (72,8 %) žino, kas Aplinkos apsaugos departamente yra atsakingas už antikorpacinę veiklą (korupcijos prevenciją). Taip pat, didžioji dauguma (87,1 %) pripažįsta, kad Aplinkos apsaugos departamente yra skatinama dalyvauti antikorpacinėje veikloje (teikti siūlymus gerinti antikorpacinę aplinką, dalyvauti mokymuose ir pan.).

4. Šiek tiek daugiau nei pusė respondentų (55,3 %) mano, kad Aplinkos apsaugos departamento vadovas yra sąžiningumo pavyzdys.
  5. Aplinkos apsaugos departamento darbuotojai yra linkę pranešti apie jiems žinomą korupcijos atvejį. Tvirtai apsisprendusių tai padaryti 2021 m. buvo 66,4 % (2020 m. - 77,5 %). Darbuotojų, kurių apsisprendimą lemtų tam tikros aplinkybės, buvo 26,7 %. (2020 m. – 18,6 %). Apie žinomą korupcijos atvejį nepraneštų 6,9 % (2020 m. – 3,9 %).
  6. Aplinkos apsaugos departamento darbuotojai apie jiems žinomą korupcijos atvejį dažniausiai būtų linkę pranešti Aplinkos apsaugos departamento Imuniteto tarnybai ar už korupcijos prevenciją atsakingam darbuotojui, taip pat - STT ar kitoms ikiteisminio tyrimo institucijoms (policijai, prokuratūrai). Pagrindinė nepranešimo apie korupciją priežastis – nesant įsitikimo, kad tai korupcijos atvejis.
  7. Apie Aplinkos apsaugos departamente vykdomas korupcijos prevencijos priemonės žino 76 % apklausoje dalyvavusių respondentų, o tai 5,7 % mažiau nei 2020 m. Siekiant, kad šis procentas didėtų, reikia didinti vidinę komunikaciją ir dažniau viešinti Aplinkos apsaugos departamento vykdomą korupcijos prevencijos politiką, į kurią įsitrauktų ir palaikytų visi Aplinkos apsaugos departamento darbuotojai.
  8. 2021 m. 49,3 % apklausoje dalyvavusių darbuotojų mano, kad Aplinkos ministerijoje nėra paplitusi situacija, kai darbuotojams norima atsilyginti ir tai yra 10,7 % mažiau nei 2020 m. 8,3 % mano, kad situacija, kai darbuotojams norima atsilyginti, yra paplitusi.
  9. 2021 m. 5,5 % apklausoje dalyvavusių darbuotojų nurodė, kad jiems yra tekę savo darbe susidurti su korupcijos apraiškomis, o tai yra 4,4 % mažiau nei 2020 m. 94,5 % respondentų su korupcija Aplinkos apsaugos departamente susidurti neteko.
  10. Kaip ir 2020 m., taip ir 2021 m. nemažai darbuotojų mano, kad didžiausia rizika korupcijai pasireikšti egzistuoja atliekant ūkio subjektų patikrinimus (ypač tai aktualu atliekų tvarkymo srityje ir mokesčių kontrolės srityje). Didesnę korupcijos riziką keliantys taip pat yra reidai gyvosios gamtos srityje. Išskirtini patikrinimai, kuriuos atlieka vienas pareigūnas, viešieji pirkimai bei projektų derinimas, leidimų išdavimas.
-